

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ*Мамаєв Д.Д., науковий керівник Коваль Т.В.*

Сучасне суспільство спрямовується на посилення ролі місцевого рівня управління для регіонів та окремих територіальних громад. Ця тенденція передбачає зменшення обсягу роботи, який зараз відводиться центральним органам влади, шляхом делегування частини завдань місцевим органам управління. Такий підхід дозволяє приймати рішення з врахуванням реальних потреб місцевого населення. Цей напрям розвитку управління є результатом децентралізації та демократизації. Для успішного впровадження регіональної або місцевої політики політичним силам громади необхідно мати відповідні навички, зокрема, уміння створювати єдиний підхід та співвідношення між поставленими цілями.

Моделювання процесів розвитку територіальних громад передбачає аналіз соціально-економічних факторів, прогнозування змін та розробку стратегій розвитку. До основних етапів цього процесу входять [1]:

- Збір даних – аналіз демографічних, економічних та соціальних показників громади.
- Вибір моделі – застосування методів, таких як імітаційне моделювання, системна динаміка, економетричні моделі або агентне моделювання.
- Розробка сценаріїв – створення можливих варіантів розвитку громади залежно від різних умов.
- Аналіз результатів – оцінка ефективності запропонованих стратегій та коригування моделі.
- Впровадження рішень – використання отриманих даних для ухвалення управлінських рішень

Розрахуємо показник фінансової спроможності територіальної громади, ми матимемо можливість зрозуміти чи розвивається громада, в залежності від витрат 1 мешканця на проживання в громаді (менше витрат – розвиток позитивний, більше витрат – розвиток негативний). Виконали розрахунки на прикладі Гребінківської територіальної громади за період 2024 року. Для розрахунку даного показника використаємо наступну формулу $I_1 = X_1 + X_2 + X_3 + X_4 + X_5 + X_6 + X_7 + X_8 + X_9 + X_{10} + X_{11}$, де:

- X_1 – сума доходів загального фонду з розрахунку на 1 жителя

$$X_1 = \frac{D_{zf(pc)}}{N_i} = \frac{D_{zf}}{N_i} = \frac{8\,483}{13\,417} \text{ грн.}, \text{ де } D_{zf} = 113\,821\,350 \text{ грн} - \text{доходи загального фонду бюджету громади (без урахування трансфертів з державного бюджету), } N_i = 13\,417 - \text{чисельність населення громади.}$$
- X_2 – сума видатків загального фонду з розрахунку на 1 жителя $X_2 = V_{zf(pc)} = V_{zf} / N_i = 12145,4 \text{ грн.}, \text{ де } V_{zf} = 162\,955\,197,62 \text{ грн} - \text{обсяг видатків загального фонду громади.}$
- X_3 – сума видатків на утримання апарату управління з розрахунку на 1 жителя $X_3 = V_{y(pc)} = V_y / N_i = 2143,7 \text{ грн.}, \text{ де } V_y = 28\,762\,024,26 \text{ грн} - \text{обсяг видатків на утримання апарату управління, проведених за рахунок коштів загального фонду бюджету громади.}$
- X_4 – сума капітальних видатків з розрахунку на 1 жителя. $X_4 = V_{k(pc)} = V_k / N = 2228,6 \text{ грн.}, \text{ де } V_k = 29\,901\,790,50 \text{ грн} - \text{обсяг капітальних видатків, проведених з бюджету громади}$
- X_5 – рівень дотаційності бюджету. $X_5 = L_t = B_d / D_{zf} + B_d = 0,108 = 10,87\%, \text{ де } B_d = - \text{сума базової дотації, що отримує бюджет громади з державного бюджету (} L_t = R_d / D_{zf} \text{)}$

- X_6 – співвідношення видатків на утримання апарату управління з обсягом доходів бюджету. $X_6 = H_y = V_y / D_{zf} = 0,25 = 25,26\%$
- X_7 – частка заробітної плати у видатках загального фонду бюджету. $X_7 = P_{op} = V_{op} / V_{zf} = 0,62 = 62,38\%$
- X_8 – частка капітальних видатків у загальному обсязі видатків $X_8 = P_k = V_k / V_{zf} + V_{sf} = 0,15 = 15,39\%$
- X_9 – сума видатків на культуру та фізичну культуру і спорт з розрахунку 1 мешканця. $X_9 = V_{cfe(pc)} = V_{cfe} / N_i = 376,5$ грн
- X_{10} – частка трансфертів у дохідній частині бюджету. $X_{10} = P_{td} = T_{ab} / D_{zsf} = 0,50 = 50,82\%$
- X_{11} – частка місцевих податків і зборів у дохідній частині загального фонду бюджету. $X_{11} = P_{tmp} = D_{mp} / D_{zf} = 0,43 = 43,26\%$ [2-4]

$I_i = 25\,379$ грн на одного мешканця

Розрахувавши фінансову спроможність територіальної громади відносно чисельності населення та показників виконання бюджету Гребінківської селищної територіальної громади за 2024 рік на підставі абсолютних та відносних показників, визначення індивідуальних та граничних значень індикаторів, а також алгоритму розрахунку інтегрального показника, визначили, що громада має високий рівень фінансової спроможності.

В подальших дослідженнях будемо визначати напрями розвитку на основі аналізу ресурсів місцевих рад, що входять до складу територіальної громади, за попередні роки, цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку, а також завдання, спрямовані на забезпечення необхідних умов підтримання рівня життя громадян відповідно до європейських стандартів за рахунок правильного використання внутрішнього і зовнішнього потенціалу та збереження унікальних духовних і культурних традицій. Для перевірки стану територіальних громад рекомендовано залучити експертів, які добре обізнані із інформацією про економічну, соціальну, екологічну та туристичну складові життя громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігун Р., Л. В. (2022). МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД. INFORMATION SYSTEMS AND NETWORKS, 14.
2. grebinky-rada.gov.ua. (б.д.). Гребінківська селищна територіальна громада.
3. Open Budget. (2024). Бюджет Гребінківської селищної територіальної громади.
4. Децентралізація. (б.д.). Гребінківська територіальна громада. Decentralization.ua.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА МАТЕРІАЛАМИ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ І АСПІРАНТІВ
*24 квітня 2025 року***

Київ 2025

УДК 004

Відповідальна за випуск: М.І. Лендел

Збірник наукових праць за матеріалами VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і аспірантів «ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ '2025», 24 квітня 2025 року, НУБіП України, Київ. – 452 с. (електронне видання)

Відповідальність за зміст публікацій несуть автори.

Передрук матеріалів, а також використання їх будь-якій формі допускається лише з дозволу авторів